MIRA KRAJAČIĆ:

BJELODVOR

24448

MIRA KRAJAČIĆ:

Bjelodvor

priča

1942

I.

Tamo daleko, u malome gradu, kraj rijeke življahu nekoć Jablanko i Jasenka. Njihova dvorišta dodirivahu se malim, drvenim plotom, u kom su Jablanko i Jasenka još onda, dok se nisu poznavali, načinili veliku rupu. Kroz nju su gledali jedan drugome u dvorište i tako su se jednog dana ugledali. Za nekoliko dana pružili su jedan drugome kroz nju malene ručice i postali najveći prijatelji.

Često je Jablanko morao tu rupu u plotu zatrpavati i sakrivati. Jablankov otac nije volio roditelje male Jasenke. Ljudi su pripovijedali, a to je Jablanko dobro čuo, da su čak jednom bili u nekoj strašnoj kući, koju su susjedi zvali sudnicom. Jablanko doduše nije znao što znači ta riječ, ali je mislio, da je to sigurno nešto strašno, jer je njegov

otac od tog dana još jače vikao na Jasenkina oca. Isprva Jablanko nije znao, što to otac priča i zašto viče. Ali, kad je jednog dana zavirio kroz rupu u susjedovo dvorište i tamo vidio Jasenku, slušao je češće i pažljivije očeve riječi o tom njihovom susjedu.

Jednog se dana vratio kući otac opet vrlo ljut na Jasenkina oca. Vikao je po kući i lupao vratima. Prije nego je izišao iz kuće, odgurnuo je grubo Jablanka, kada mu se približio, da ga upita, zašto je ljut.

To zabolje Jablanka. Niz obraziće skotrljaju mu se krupne suze, koje on pusti da padnu na zemlju i tamo u prašini izdube dvije male rupe. Kad je otac otišao od kuće odšulja se Jablanko do rupe u plotu.

— »Jasenko, Jasenko« zovne Jablanko, i za čas se pojavi na otvoru malo, rumeno lišce Jasenkino.

— »Jablanko, da li si me zvao?« upita ga ona.

— »Jesam, Jasenko! Zvao sam te, da ti velim da me je otac skoro udario, a sve to samo zbog tvog

"Jablanko, dođi da ti nešto rečem"...

oca na kog se vrlo ljuti.« I opet se dvije suze skotrljaše niz obraziće malog Jablanka, ali te nisu pale na zemlju, jer je Jasenka, vidjevši ih, uzela rupčić i pruživši ručicu kroz otvor, obrisala.

— »Hvala ti, Jasenko, ali reci mi zašto je tvoj tata tako zločest, da uvijek ljuti mog tatu?« upita Jablanko.

— »Ja zaista ne znam, ali i moj tata viče često na tvog tatu. A moj tata je vrlo, vrlo dobar. On je najbolji tata. Ja to znam.«

— »Moj je tata najbolji« odgovori Jablanko uvrijeđeno. — »On meni uvijek daruje nešto, kad dolazi iz onog velikog grada, a na veče me uvijek prije spavanja pomiluje po kosi i poljubi u oči.«

— »A moj tata mene nosi kao lonca na prodaji i bira za mene najljepše jabuke u vrtu. Zato je moj tata najbolji.«

— »Pa neka ti bude« odvrati srdito Jablanko i gurnuvši rukom Jasenku, udalji se od plota.

Nekoliko dana poslije toga, igrahu se Jablanko i Jasenka svaki u svom dvorištu ne približujući se

rupi u plotu. Ali jednog dana, kada je sunce zasjalo jače nego prijašnjih dana, dođe Jasenka k plotu i zovne Jablanka.

— »Molim« odvrati Jablanko nehajno se okrećući. »Zar si me zvala?«

— »Jesam, Jablanko. Dođi, da ti nešto velim.« I kad se Jablanko približio otvoru u plotu, pozove ga Jasenka da pođu upitati neku staru ženu, što živi izvan mjesta, zašto se njihovi očevi toliko ljute jedan na drugoga, kad su obadvojica najbolji.

Jablanko pristane. Drugog jutra, kad je sunce već pozlatilo svojim zrakama obadva dvorišta, odšuljaju se djeca iz kuća, da pođu dugom cestom, što vodi do te starice. Velikim koracima, držeći se čvrsto za ručice, krenuše na put Jablanko i Jasenka, a mali oblaci prašine iza njihovih cipelica sve više im sakrivahu kućice njihovih roditelja.

I kad su već niz Jablankovo lice tekle debele kaplje znoja, a maloj se Jasenki rasplele pletnice od žurbe, stigoše djeca pred kuću dobre starice.

"Bakice draga, savjet daj djeci"...

— »Dobar dan, bako« pozdravi Jablanko. »Došli smo da te upitamo, zašto se najbolji ljudi svađaju i mrze. Znaš, to su moj i Jasenkin otac. Oni su najbolji, a ipak se mrze.

— »To vam ja, djeco, ne znam, odvrati baka.

— »Kako ne znaš? Pa za tebe kažu da si najmudrija u našemu mjestu, a ti poznaš naše očeve. Sigurno ih poznaš. Oni su najbolji očevi, je li Jasenko?«

— »Jesu, bako, jesu. Moj tata je najbolji, a vjerujem i Jablankov.«

— »Premaleni ste još, djeco, da bi to razumjeli. Pustite to. Razumjet ćete to kad odrastete i budete veliki. A sada lijepo pođite kući i pazite da vam se štogod ne dogodi« odvrati baka.

— »Bako«, upita Jablanko »pa zar tome nema lijeka? Zar će me otac uvijek odgurnuti od sebe, kada se bude ljutio na Jasenkinog oca?«

Sažale se baki djeca, i nakon duljeg razmišljanja prihvati njihova ramena i reče im:

— »Znate što djeco? Pođite cestom što vodi iza moje kuće do one tamo visoko gore« i baka pokaže rukom smjer kuda im valja krenuti. »Popnite se cestom do vrha onog brijega i tamo ćete naći grad Bjelodvor okružen gustim šikarjem i visokim omorikama. To vam je stari, zapušteni dvor neke dobre knjeginje Ljubane. Nekoć je živjela ona među ljudima čineći im dobro. Ali jednog dana umrla je i ostavila Bjelodvor pust i prazan. Pođite do Bjelodvora. Potražite u njemu sobu sa dva svijetla i dva tamno plava zida. U njoj ćete u jednome kutu naći cvijet, crven-ružu. Brižljivo otkinite njenu peteljku i taj cvijet ponesite svojim očevima. Onda će oni postati doista najbolji.«

— »A zar oni to još nisu?« upita Jasenka.

— »Ne, dijete, oni to još nisu. Tek kad im vi donesete crven-ružu, njihova će srca postati najbolja. A sada pođite i vratite se sretno.«

Jablanko pruži Jasenki svoju malu ruku i oni se upute širokom cestom prema dalekom dvoru Bjelodvoru.

II.

Još je došlo predvečerje, kad Jasenka i Jablanko stigoše do Bjelodvora. Sunce je zalazilo za obronke gora i bacalo crveno svijetlo na cestu, kojom se djeca približavahu Bjelodvoru. Još samo nekoliko koraka i evo Bjelodvora. Stajao je kao neki pogrbljeni starac i gledao dolje u dolinu, gdje je maleni grad tonuo u tamu.

I baš kad je sunce pokazalo svoju crvenu kuglu kroz otvor ulaznog trijema, stigoše Jasenka i Jablanko do dvora. Pred njima su se nalazila velika, željezna vrata s teškom, željeznom kvakom. Jablanko i Jasenka zastanu ukopano. Pa oni su tako mali, i ne će moći otvoriti ova teška vrata.

— »Možda će ipak ići« pomisli Jablanko i pustivši Jasenkinu ručicu pritisne svom snagom željeznu kvaku.

— »Šššššš, šššš, ššš . . . . . .« zašumješe omorike dodirujuć se granama.

— »Huuuuuuuu, huuuuu, huuu.....« oglasi se šikara svojim bodljikavim granjem.

— »Jasenko, što je to? Zašto ova mala šuma tako jako šumi?« upita Jablanko.

I prije nego je Jasenka mogla odgovoriti, u šumi velikih omorika začuju se riječi:

— »Zato, jer je ta šuma mala, ali čuva nešto veliko!«

— »Čuješ li, Jasenko! Netko nam je dao odgovor. Netko je ovdje!«

— »Čula sam« odvrati Jasenka« ali kao da to nije bio ljudski glas. Pri tom je tako čudno šumilo. Bojim se, Jablanko!«

I Jasenska se privine uz Jablanka, dok je on nastojao da otvori teška vrata.

— »Pomozi mi, Jasenko. Ja sam preslab za to. Ako mi pomogneš, bit će nam lakše. Ne boj se. Samo povuci zajedno sa mnom«.

I Jasenko nakon malog skanjivanja, primi tešku željeznu kvaku. Čim su se na nju objesile i Jasenkine ručice, popusti teško, zarđalo željezo, i vrata se otvore zacvilivši teško.

— »Vidiš li! Rekao sam ti ja, da će nam zajedno biti mnogo lakše« zaviše Jablanko pobjedonosno. »A sada pođimo, jer sunce već zalazi. Ako ne požurimo, ne ćemo naći sobu s dva svjetla i dva tamno plava zida.«

I djeca se upute prema Bjelodvoru. Omorike su šumjele obasjane posljednjim zrakama sunca i saginjale se sve niže i niže k zemlji, zaustavljajući tako Jablanka i Jasenku na njihovu putu.

Jasenkine nožice krvarile su od ogrebotina oštroga šikarja, jer kolikogod ih je Jablanko više micao, praveći Jasenki put, to je ono zahvaćalo više rubove Jasenkine haljinice i golo meso njezinih nožica.

— »Zašto je taj kratak put do Bjelodvora tako težak i dugačak, Jablanko?« upita Jasenka suznih očiju. »Mene već sve boli. Zastanimo malo« zamoli Jasenka, ali je Jablanko povuče čvršće za ručicu, i

stisnutih ustiju provede je konačno do ulaznih vratiju Bjelodvora.

Držeći se još jače za ručice, uđu djeca kroz drvena vrata u dugačak, taman hodnik. S kamenog poda čuli su se koraci djece: »Tap, tap, tapa, tap . .« i nestajali negdje u tamnoj dubini. Popevši se u stubama uđu Jablanko i Jasenka u neku ogromnu sobu. I dok je do sada vladala svuda najveća tišina, narušena samo topotom djece, sada se najednom začuje iz svih soba neko čudno stenjanje. Kako je i u sobama vladala polutama, vidio je Jablanko svuda oko sebe male žmirkave, svijetle oči. I prije nego što je stigao razjasniti Jasenki, što bi to moglo biti, upita ga ona:

— »Jablanko, zar ne vidiš ovdje neke čudne stvorove? Što je to? Ja se bojim!«

— »Ne boj se. Ako im pokažemo, da se bojimo, svladat će nas svojim pandžama i mi ne ćemo našim očevima donijeti crven-ružu. A mi to moramo. Moramo, Jasenko.«

— »Gledaj kako im oči zlokobno svijetle. Kako su strašne. Pođimo, pođimo, molim te, Jablanko, pođimo« drhtavim glasom zamoli Jasenka.

I djeca pođu kroz sobu okrečući se za svijetlim očima šišmiša, koji su se nastanili u toj ogromnoj sobi. I kad su Jablanko i Jasenka otvorili vrata, što vode dalje u unutrašnjost Bjelodvora, dignu se šišmiši sa starih greda i u velikom jatu polete za djecom.

— »Za nama lete, Jablanko« poviče Jasenka, ali je Jablanko povuče snažno za sobom i oni počnu trčati iz sobe u sobu. Nad njihovim glavama letjelo je jato uplašenih šišmiša, cvileći i lamatajući krilima. Gonjeni tako, stignu Jablanko i Jasenka do jedne male sobe, i kad su stupili u nju, vjetar zatvori za njima vrata. Okrenu se djeca, pogledaju u visinu, ali onih svijetlih očiju više nije bilo.

— »Što je to, Jasenko?« upita dječak zadihano. »Ta gdje su one strašne ptice sa zlokobnim očima?«

"Za nama lete, Jablanko, bježmo"...

I tražeći ih još uvijek pogledom po sobi, opazi Jablanko da su zidovi te sobe slični onima, kakve im je rekla starica da traže. Pustivši Jasenkinu ruku pristupi Jablanko bliže i usklikne veselo:

— »Jasenko, Jasenko! Evo nam sobe s dva svijetla i dva tamna plava zida. Dođi, dođi bliže, da vidiš.«

I kad se Jasenka približila, još uvijek uplašenih očiju, povede je Jablanko okolo, naokolo. Kad su došli do četvrtog zida opaze u istom kutu neki stari lonac iz kog je rasla crven-ruža.

— »Evo je, evo je« usklikne Jablanko veselo. Jasenka, mi smo je našli. Daj da je otkinemo i ponesemo našim očevima. Oni će se vrlo radovati.«

Ali kako se Jasenka nije micala, već samo začuđeno promatrala lijepi cvijet, zamoli je Jablanko da ga ona sama otkine. Jasenka privuče ručicu bliže i kao da se boji, zastane njome najprije u zraku, ali je onda konačno pruži i ubere cvijet.

— »Tako, a sada ćemo ga odnijeti kući« reče Jablanko.

— »Zašto?« upita Jasenka. »Gledaj kako je lijepa, kako lijepo miriše. Pogledaj je Jablanko!«

Zadnji traci zalazećeg sunca prodrli su još jednom u sobu i Jablanko je vidio u Jasenkinim rukama malen cvijet, crven kao krv.

— »Ne, Jasenko. Mi to moramo donijeti našim očevima, jer oni su bolji od nas. Je li da je moj tata kao i tvoj mnogo bolji nego ti i ja?«

— »Ne, ne. Ja hoću da cvijet bude moj. Ja sam ga ubrala, ja sam ga našla!«

— »Ti, Jasenko? Ne, ti se varaš; mi smo ga našli zajedno, i zajedno ćemo ga odnijeti našim očevima. Pođimo, jer je već svuda tama.«

Jednom rukom privine Jasenka uz sebe cvijet, a drugu pruži Jablanku i oni izađu iz sobe s dva svijetla i dva tamno plava zida.

— »Gledaj, Jablanko, tamo netko stoji!« I Jasenka pokaže rukom u taman kut sobe, kroz koju su prolazili.

"Ljubana ja sam, a crven-ruža moj najmiliji cvijet"...

Vjetar prohuji kroz polupana stakla prozora, a spodoba se u kutu pomakne. Prestravljena lica pogleda Jablanka u taj kut i prošapće gotovo nečujno:

— »Tko je to? Možda nas želi kazniti za to, što smo uzeli najdraži cvijet, crven-ružu.«

Iz kuta začuje se glas topao i mek:

— »O ne. Samo onaj tko je dobar može doći do Bjelodvora. A ti i Jasenka ste dobri, jer želite moj najmiliji cvijet, malu crven-ružu pokloniti svojim očevima. Vama ona nije potrebna. Dajte je drugima, da postanu bolji. Ja ću bdjeti nad vašim putem, da se vratite sretno kućama.«

Jasenka upre oči u kut sobe i plaho upita:

— »Tko si ti?«, a spodoba odgovori: »Knjeginja Ljubana.«

— »Zar ti nisi umrla? Ljudi su rekli da tebe već dugo nema i da tvoj dvor već dugo stoji ovako zapušten.

— »On je zapušten. To je istina. Ali kad god netko potraži u njemu ono, što sam ja najviše pazila i njegovala, onda se ja javljam u ovim osamljenim prostorijama, da zasadim u sobi s dva svijetla i dva tamno plava zida novu crven-ružu. Pred mnogo, mnogo godina zasadila sam ovu. Tada je prijašnju odnio neki prosjak svojoj bolesnoj majci, jer drugo u Bjelodvoru nije našao.«

Vjetar je ponovo zahujao i Ljubane je nestalo. Jablanko i Jasenka protrče ostali dio odaja i nađu se sred mrke noći među šikarjem i omorikama. I dogodi se čudo. Pred Jasenkinim koracima rastvarala se šikara, a grane omorika saginjale se do zemlje i ogradile je. Tako su Jablanko i Jasenka krenuli cestom kući. U daljini, daleko dolje čuo se lavež. Tamo je snivalo mjesto u kom su Jasenkin i Jablankov otac uzbuđeno tražili izgubljenu djecu.

III.

Tamna je noć postajala još tamnijom. Jedina svijetla bijahu male treptave zvijezde na nebeskom svodu.

Umornim korakom kretao je Jablanko niz cestu, vukući za sobom pospanu i od duga puta umornu Jasenku, koja je nosila crven-ružu.

Tako su Jablanko i Jasenka prevalili već polovicu puta do njihovih kuća.

— »Hoćemo li skoro stići, Jablanko?« upita pospano Jasenka. »Ja više ne mogu.«

— »Još samo malo, Jasenko, pa smo već u mjestu. Strpi se još neko vrijeme. Gledaj, u daljini se vide već svijetla. Za čas smo tamo i onda, evo nas kod kuće.«

Jablanko je vukao Jasenku gledajući uvijek naprijed, prema mjestu. Najednom zastane Jasenka. Tek što se Jablanko okrenuo, da je upita što joj je, Jasenka je već sjedila na cesti, ne mičući se.

— »Jasenko, Jasenko, hajde, pođimo još samo malo.«

— »Ne mogu više« odvrati Jasenka. »Tako sam umorna i pospana.«

Dugo vremena molio je Jablanko Jasenku da pođu, jer se roditelji već sigurno vrlo boje i traže ih, ali Jasenka se nije micala. Napokon je odvuče Jablanko preko malog jarka na tratinu i sjedne pored nje. Doskora zaspi Jasenka čvrstim snom, naslonivši glavicu na rame Jablankovo.

Jablanko je neko vrijeme motrio zvijezde, promatrao zgrčenu ručicu Jasenkinu, u kojoj su se vidjeli obrisi crven-ruže. Slušao je kako cvrčci gude u travi, a onda? Onda su mu zvijezde počele plesati nebom s jedne strane na drugu i natrag, dok nisu konačno sve nestale u okruglom, sjajnom mjesecu. I Jablanko je zaspao.

U kući Jasenkina i Jablankova oca vladala je velika užurbanost. Majke su plakale i zvale svaka svoje dijete. A očevi? Jablankov otac upregao je konje u malena kola i otvorivši velika vrata poletio

"Mjeseče, reci, gdje stanuje Ljubav?"

s njima u noć, da traži izgubljenog sina. Ostali su ukućani tražili Jablanka po mjestu pitajući ljude od kuće do kuće, da li su ga vidjeli.

I Jasenkina je majka tražila okolo Jasenku i tako je čitavo mjesto saznalo, da su djeca nestala zajedno. Jasenkin pak otac otišao je cestom prema Bjelodvoru tražeći putem bilo kakav znak, da je onuda krenula Jasenka. Tako je došao do kuće dobre starice, na čijem se prozoru još žutilo svijetlo. Pokuca na vrata i upita baku, da li štogod zna o njegovoj maloj jedinici. Začudi se baka, kad ugleda oca male Jasenke i ispripovijedi mu sve, što su je danas upitala djeca i kamo ih je ona poslala. Otac nije više slušao baku. Potrčao je prema Bjelodvoru, a daleko kroz noć odjekivao je njegov zov. Tako je lutao okolo tražeći malu Jasenku.

A Jablankov otac tjerao je svoje konje neprekidnim pucketanjem biča, i oni su letjeli velikom brzinom naprijed. Doskora zaokrenuše oni na bjelodvorsku cestu. Jablankov otac začuje najednom kako netko zove. Misleći da je to Jablanko, zaviče

svom snagom njegovo ime, i ono dopre do Jasenkina oca, koji je istodobno zvao Jasenku.

Tako su se miješala dva zova i nestajala u noći. Bili su puni strave i straha za izgubljenu djecu, koja su i dalje mirno spavala.

Kako je Jablankov otac mislio, da je onaj zov, što ga je čuo, od Jablanka, potjerao je konje u tom pravcu i oni su doskora dostigli Jasenkinog oca.

Začudi se Jablankov otac kad opazi svog susjeda kako luta u ovo doba noći cestom isto kao i on tražeći nekoga. U silnome strahu za Jablanka skoro je već zaboravio na mržnju prema njemu i upita ga za sina. On nije znao da je nestala zajedno s Jablankom i mala Jasenka, dok je Jasenkin otac to znao, jer je bio kod dobre starice, koja mu je sve rekla.

I kada je Jablankov otac htio da zaustavi konje, opazi da mu Jasenkin otac želi nešto reći. U tom času sjeti se stare mržnje prema ovome čovjeku i poboja se da ga ovaj ne bi zamolio nešto, što

bi mu on možda ispunio. On je osjećao da je njegovo srce omekšalo, jer ga je bol za izgubljenim Jablankom učinila plemenitijim. Zato ošine bičem konje i oni propnuvši se povuku kola još većom brzinom naprijed. Jasenkin je otac ostao začuđen nasred ceste, ali kad se sjetio male Jasenke zaboravio je na Jablankovog oca. Pohitio je naprijed samo s jednom željom, a ta je bila, da nađe djecu.

Najednom se zabijeli Jasenkinu ocu nešto u tami. Pogleda malo bolje uz cestu i opazi preko jarka nešto bijelo. Preskoči jarak i približi se toj maloj bijeloj klupci. Kad je došao bliže, prepozna u tami Jasenku i Jablanka. Od silne radosti nije mogao zovnuti Jasenku. Kao nijem je pokleknuo pored svoje jedinice, dignuvši njenu glavicu s Jablankova ramena bliže k sebi.

Ali Jasenka je spavala. Njena glavica klonula je opet na Jablankovo rame i tako ostala.

Jablankov je otac prošao kolima mimo djece i došao do Bjelodvora. Svuda je vladala najveća tišina i mir. Neko je vrijeme oklijevao razmišljajući što

da učini. Nakon duljeg premišljanja odluči da krene natrag. Shrvan tugom pustio je da konji uspore korak i tako su kola kretala dosta sporo niz brijeg. Najednom opazi Jablankov otac u tami neko kretanje. Zaustavi konje, skoči s kola, pohiti preko jarka i ukopano stane.

Jasenkin je otac probudio usnulu djecu i spremao se da ih povede kućama.

— »Jablanko, moj Jablanko« poviče Jablankov otac i prigrli dijete k sebi. Ostavši tako bez Jablanka stisnula se Jasenka k svom ocu i tako su oba oca konačno držala u rukama svoju izgubljenu djecu.

Nato Jablankov otac srdito pogleda Jasenkinog oca i povuče Jablanka sobom prema kolima.

— »Zar ne ćemo povesti i Jasenku, oče?« ona je tako umorna!« upita mali Jablanko.

— »Ne, ne ćemo. Pođi sa mnom, a putem ćeš mi pripovijedati kamo si to otišao.«

— »Ne, oče, ja ne idem bez Jasenke,« odvrati Jablanko.

— »Ti ne ideš?« upita gnjevno otac i povuče Jablanka preko jarka. Jablanko mu se istrgne, vrati se Jasenki i dovikne svom tati:

— »Prije nego što kreneš, oče, moram ti nešto dati. Dođi bliže ovamo. Ne ljuti se zbog toga, što te zovem, ali ja imam nešto za tebe.«

Jablankov se otac približio ponovo k djeci, a Jablanko segne rukom do Jasenkine, da uzme od nje crven-ružu.

— »Jablanko, ova ruža nije samo za tvog tatu. Ona je i za mojega. Mi je moramo obojica dati.«

Jablanko kao da se tek sada dosjetio da je tu Jasenkin otac. Ali prije nego je Jablanko smislio odgovor, reče mu otac strogim glasom:

— »Kad ne ćeš da me slušaš onda mi reci kamo si išao, gdje si bio? Ja to hoću znati.« I Jablankov otac podigne ruku.

— »Nemoj me tući, oče! Ja nisam ništa kriv.«

— »Kako nisi kriv? Zato, jer sam ti ja najbolji otac, zato si mi to načinio?«

— »Baš zato, oče. Pošao sam baš zato, jer znam da si ti najbolji tata, a ipak mrziš. A majčica mi je uvijek pripovijedala da su najbolji ljudi oni, koji znaju samo voljeti, a majčica govori uvijek istinu!« usklikne Jablanko. »Ili . . . ili ti možda nisi najbolji?« upita Jablanko prestrašeno gledajući u očevo lice.

Jablankov otac spusti glavu. Pretežak mu je bio pogled toga nevinog djeteta, koje je čvrsto vjerovalo da najbolji ljudi nikad ne mrze. Neko vrijeme borio se otac sam sa sobom, i nakon dulje šutnje, poljubi Jablanka u čelo i učini nekoliko koraka prema Jasenkinu ocu, koji je također gledao u zemlju, kao da tamo traži nešto, što je davno izgubio.

— »Susjede, oprosti. Mrzio sam te, želio sam ti zlo. Bio sam moćniji od tebe, jer sam bio bogatiji. Pravom si me mrzio, jer sam ti novcem htio oteti tvoje pravo. Ali danas ja nemam više nego što imaš ti. Mi imamo jednako. Imamo dobra srca naše djece, koja vjeruju da smo mi najbolji. I mi moramo takvi biti. Pruži mi ruku i oprosti.«

Jasenkin otac digne glavu, pogleda Jablankova oca i opazi mu u kutevima očiju sjaj suze. Sve je bilo zaboravljeno. I dvije čvrste ruke sjedine se u snažan stisak.

Jablanko prihvati Jasenku za ručicu i povede je očevima. Tada digne svojom rukom Jasenkinu ruku, u kojoj je ona čvrsto držala crven-ružu.

— »Tebi, oče, i tebi, striče, šalje ovo dobra knjeginja Ljubana, koja je nekada boravila u starom Bjelodvoru. Rekla nam je da je to njen najmiliji cvijet, kojeg neka vama damo, jer nama ne treba. U nama djeci, reče ona, ima dosta ljubavi za bližnjega.«

Drhtavih ruku prihvatiše očevi malu crvenružu. ružu. Čim su je dotakle njihove ruke ona je postajala sve manja i manja i još se nisu ni snašli pravo, već crven-ruže nije bilo. Kao da je nestala. Začuđeno se pogledaju Jablankov i Jasenkin otac, a Jasenka tada usklikne:

"Anđeli naši djeca su naša"...

— »Kako se vama, striče, i tebi, oce, sjaju oči! Do sada ih gotovo nisam ni vidjela, jer je mjesečevo svjetlo preslabo, ali sada? Kao da je sjaj, što ga je imala crven-ruža kada ste je uzeli u ruke, prešao u vas, pa vam se sada u očima vidi.«

— »Možda« odvrati Jasenkin otac i zadovoljno se nasmije.

— »A sada djeco krenimo brzo kući.« Jablankov otac načini u kolima mjesta za Jasenku i njenog oca. Doskora su svi bili spremni da krenu. Jablankov otac zapucketa bičem po zraku i konji pojure niz cestu. Jablanko i Jasenka naslonili su se na svoje očeve. I dok su se kola drndala niz brijeg njihove očice postajale su sve manje i manje otvorene, dok se konačno nisu posve zatvorile. Djeca su spavala.

Kad su se već približili mjestu pogleda Jablankov otac usnulu dječicu i vidjevši smiješak na njihovim licima reče Jasenkinom ocu:

— »To su naši najdraži mali anđeli.«

Doskora nestanu kola između zidova kuća.

IV.

I tako su mala Jasenka i Jablanko donijeli svojim očevima ono, što je u Bjelodvoru bilo najvrijednije, a to je ljubav knjeginje Ljubane. Ona nije umrla s njome, jer ljubav ne umire nikada. Ona živi vječno i svuda. Jednom je ona crven-ruža, što živi u najtamnijim prostorijama, ograđenim šikarjem i omorikama, a jednom je sjaj u očima najboljeg čovjeka.

Samo dobra djeca mogu da je nađu onakvu čistu i svetu kakva je živjela u srcu dobre knjeginje Ljubane sred dalekog Bjelodvora.

NAPOMENA:

IZA SLIČICE JE TEKST KOJI SE NIJE MOGAO SKENIRATI.

TEKST JE NAKNADNO DOPISAN ISPOD SLIČICE.

SKENERIST MILAN K.

Ku
Ku